

BIOVEILIGHEID DOOR DE OGEN VAN DE VEEHOUDER

Goed verstaan hoe veehouders denken over bioveiligheid is essentieel om te weten op welke manier en met elke argumenten we moeten trachten de veehouders te overtuigen om aandacht te schenken aan bioveiligheid en dierziektepreventie. – *Maria Laanen, UGent*

Dierziektepreventie en bioveiligheid zijn belangrijke onderwerpen in de veehouderij. Zeker met de huidige antibioticumproblematiek ligt de nadruk steeds meer op preventie. Hoewel preventie steeds belangrijker wordt, hangt de uitvoering ervan vooral af van de veehouders. Wat denken de Belgische veehouders nu zelf over dierziektepreventie en bioveiligheid? Wat motiveert hen om bepaalde maatregelen te nemen en wat houdt hen tegen?

Om dit te onderzoeken stelde Charlotte Hendriksen, laatstejaarsstudente Diergeneeskunde, een enquête op en verspreidde die onder 400 pluimveehouders, 456 varkenshouders en 1400 rundveehouders. Liefst 61 pluimveehouders, 218 varkenshouders en 279 rundveehouders namen de moeite om deze enquête in te vullen. Over het algemeen komt naar voren dat de veehouders in de verschillende sectoren gelijkaardige keuzes maken als het

aankomt op dierziektepreventie en bioveiligheid. Er zijn echter ook belangrijke verschillen voor een aantal zaken.

Waarom dierziektepreventie?

Uit de resultaten blijkt dat vooral rundveehouders deelnemen aan vrijwillige ziektebestrijdingsprogramma's (73%). Bij de varkens- en de pluimveehouders ligt dit aantal veel lager, respectievelijk 28% en 17%.

Bij de vraag waarom men aan dierziektepreventie zou doen, is het opvallend dat de veehouders uit alle 3 de sectoren voor dezelfde antwoorden kiezen. Ze doen dit namelijk om hogere opbrengsten te realiseren door een betere productiviteit; omdat goed management en een structurele aanpak een stabiele situatie geeft op je bedrijf; en om de kwaliteit en veiligheid van de geproduceerde goederen te verhogen.

.....
In de pluimvee- en varkenshouderij is de kennis over bioveiligheid hoger dan in de rundveesector.
.....

Aangezien is gebleken dat niet iedereen aan dierziektepreventie doet, is het ook belangrijk om te kijken wat veehouders tegenhoudt. De meerderheid van de veehouders in de 3 sectoren geeft aan dat er eigenlijk niets hen tegenhoudt. Andere antwoorden zijn 'te duur', 'te veel werk' en 'geen beloning'. Het is opvallend dat men eerst aangeeft dat het doen aan dierziektepreventie zal zorgen voor een hogere opbrengst, maar dat men nadien aangeeft dat het te duur is. Dit is natuurlijk tegenstrijdig. Als er verder gevraagd wordt naar hoe de veehouder wel te motiveren

Het dragen van propere laarzen wordt door veehouders in de pluimvee-, de varkens- en de rundveehouderij als erg belangrijk beschouwd.

is, wordt weer het economische aspect aangehaald. Men wil namelijk eerst duidelijk weten wat de kosten en de te verwachten opbrengsten zijn. Verder zou meer uitleg van de dierenarts stimulerend werken. Deze antwoorden leren ons dat er een sterke nood is aan meer en betere cijfers die het economische rendement van bioveiligheid en dierziektepreventie kunnen aantonen.

Nut van bioveiligheid

Ongeveer 85% van alle veehouders denkt een matige tot goede kennis te hebben over bioveiligheid. Maar als men vraagt

bedrijf) bioveiligheid van belang zijn, maar dat de externe bioveiligheid wel belangrijker geacht wordt dan de interne. Het voorkomen van de insleep van nieuwe ziekten op het bedrijf is voor de veehouders dus belangrijker dan het voorkomen van de verspreiding van al aanwezige ziekten binnen het bedrijf. Binnen de externe bioveiligheid kregen gemakkelijk toepasbare maatregelen met een zichtbaar effect de voorkeur, zoals het bestrijden van knaagdieren en insecten en het weren van vogels, naast handen wassen en propere laarzen. Pluimvee- en varkenshouders vinden ook bedrijfskledij

op de hoogte van het bedrijf en van de specifieke bedrijfsproblematiek. Net daarom is hij of zij natuurlijk de aangewezen persoon om informatie en advies aan te vragen. Het blijkt ook dat de grote meerderheid van de veehouders geregeld aanbevelingen krijgt van hun dierenarts. Men is over het algemeen ook tevreden over de kennis van de dierenarts. Verder spelen ook de vakbladen een belangrijke rol in de informatievoorziening, net zoals het internet. Pluimvee- en varkenshouders maken ook vaak gebruik van de kennis van andere voorlichters.

Wat met de overheid?

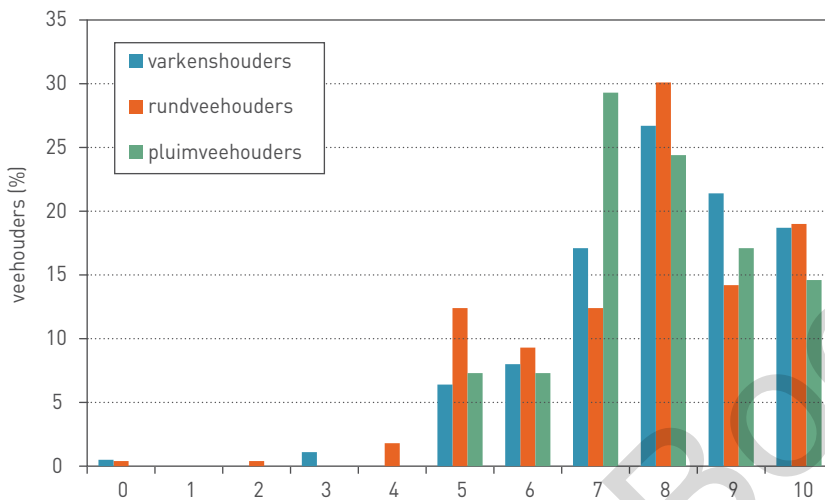
Een kleine meerderheid in de 3 sectoren is van mening dat de regels over bioveiligheid en dierziektepreventie vrijwillig zouden moeten zijn, maar dat men gestimuleerd zou moeten worden om mee te doen. Enkel in de rundveesector vindt een derde dat dit verplicht zou moeten worden. Actie moet komen vanuit de sector (pluimvee) of van de veehouders zelf (varkens en rundvee). Varkens- en rundveehouders vinden de rol van de overheid over het algemeen goed. Enkel de pluimveehouders zijn van mening dat de overheid te veel tussenkomt.

Nood aan meer onderzoek

Het nut van bioveiligheid en dierziektepreventie is algemeen gekend bij veehouders in de verschillende sectoren. Bij het al dan niet invoeren van maatregelen spelen vooral economische redenen een rol. Een gebrek aan informatie over de kosten en opbrengsten leidt vaak tot een terughoudende houding bij veehouders. Er is dus een nood aan meer onderzoek en duidelijke cijfers.

Aangezien de dierenarts een erg belangrijke rol heeft in de informatievoorziening, is het van uiterst belang dat deze een goede kennis heeft over bioveiligheid en dierziektepreventie. Een goede kennis over de specifieke bedrijfssituatie is ook van belang, aangezien alleen dan juiste adviezen kunnen worden gegeven. Bioveiligheid is namelijk sector- en bedrijfsafhankelijk en enkel door een goede kennis en een goede communicatie tussen veehouder en dierenarts kan dit geoptimaliseerd worden. ■

Maria Laanen is als dierenarts verbonden aan de Vakgroep Voortplanting, Verloskunde en Bedrijfsdiergeeneeskunde van de Faculteit Diergeeneeskunde van de Universiteit Gent.

Figuur 1 In welke mate vinden veehouders bioveiligheid belangrijk op het bedrijf? (hoe hoger het cijfer, hoe belangrijker) - Bron: Maria Laanen - UGent

naar een omschrijving van het begrip bioveiligheid bleek dat slechts 42% van de pluimveehouders, 50% van de varkenshouders en 20% van de rundveehouders hierop min of meer een juist antwoord kon formuleren. Bioveiligheid gaat over het geheel van maatregelen die op een bedrijf genomen kunnen worden om het risico op insleep en verspreiding van ziektekiemen te minimaliseren en zodoende de dieren gezond te houden. De mate van kennis blijkt men niet altijd goed in te schatten. Uit deze cijfers blijkt ook dat in de pluimvee- en varkenshouderij (sectoren die meer geïntensifieerd zijn) de kennis over bioveiligheid hoger is dan in de rundveesector, waar dit begrip zijn intrede nog niet volledig heeft gevonden. Het verder sensibiliseren en informeren van veehouders is dus nog altijd nodig. Over de 3 sectoren heen is men echter wel overtuigd van het effect van bioveiligheid op het verminderen van het voorkomen van dierziekten. Hierbij meent men dat zowel de externe (voorkomen van insleep van ziekten) als de interne (voorkomen van verspreiding van ziekten binnen het

erg belangrijk. Dit is in de rundveesector minder het geval. Het dragen van bedrijfskledij is hier dan ook veel minder gebruikelijk, hoewel niet minder belangrijk. Bij de interne bioveiligheid scoort vooral 'reinigen en ontsmetten' erg hoog in alle sectoren. Ook vaccineren vindt men belangrijk. *All-in/all-out*-werken scoort ook erg goed bij pluimvee- en varkenshouders, waarschijnlijk omdat dit in deze sectoren ook vaak wordt toegepast. In de rundveesector is dit veel moeilijker. We moeten benadrukken dat dit de mening van de veehouders is en dat maatregelen die veehouders als belangrijk zien niet steeds de belangrijkste maatregelen zijn om ziekte-insleep en -verspreiding te voorkomen.

Waar vind je informatie?

Zowel voor pluimvee-, varkens- als rundveehouders is de dierenarts de belangrijkste informatiebron als het gaat over bioveiligheid en dierziektebestrijding. Ook vragen over deze onderwerpen worden voornamelijk gesteld aan de dierenarts. De (bedrijfs-)dierenarts is goed